

SLOVENSKÁ MEDZIVOJNOVÁ DRÁMA

V medzivojnovom období vznikli na Slovensku tri profesionálne divadlá:

1. **Slovenské národné divadlo** v Bratislave (1920)
 2. **Východoslovenské národné divadlo** v Košiciach (1924)
 3. **Slovenské ľudové divadlo** v Nitre (1939)
- Proces formovania slovenského profesionálneho divadelníctva po roku 1918 bol pomalý a zložitý. Stretával sa s mnohými ťažkosťami – bolo málo slovenských hercov, režisérov, dramaturgov i slovenských divadelných hier.
 - K prvým profesionálnym hercom patrili Andrej Bagar, Ján Borodáč, Oľga Borodáčová-Országhová, Hana Meličková.
 - O rozvoj slovenskej drámy sa najviac zaslúžil šéf činohry Ján Borodáč a režisér Ján Jamnický.

IVAN STODOLA

- Zaslúžil sa o rozvoj slovenského divadelníctva v medzivojnovom období. Nadviazal na realistickú tradíciu v slovenskej literatúre. Pomocou humoru a satiry poukázal na chyby v spoločnosti.
- Vytvoril celý rad figúrok z malomestského prostredia, pomocou ktorých zosmiešnil meštiacku nadutosť, hlúposť a zaostalosť. Bol Jankom Jesenským v dramatickej tvorbe.
- Diela: **Náš pán ministr, Čaj u pána senátora, Mravce a svrčkovia**

JOŽKO PÚČIK A JEHO KARIÉRA - najznámejšia satirická hra s podtitulom **SATIRA NA FALOŠNE CHÁPANÝ HUMANIZMUS**. Autor poukazuje na to, ako môže byť humanita zneužívaná práve tými ľuďmi, ktorí by mali dobročinnosťou pomáhať iným. Púčík sa nespravodlivo dostáva do väzenia a až tu sa začína jeho „kariéra“.

BAČOVA ŽENA

- Tragédia sa skladá z troch dejstiev. Prvé dejstvo sa odohráva v jednej, ale čistej izbe, kde býva bača Mišo so ženou a s dvoma synmi, druhé dejstvo v kaštieli, tretie v noci na salaši medzi vysokými vrchmi.
- Eva je ženou baču Miša. Mišo je jej druhý manžel, prvý, bača Ondrej Muranica, odišiel pred rokmi do Ameriky. V bani, kde pracoval, došlo k výbuchu a Eva dostala oznámenie od spoločnosti, že jej manžel zomrel pri nešťastí. Eva má dvoch synov – Ondríka a Miška. Rodina žije na svätajurskom panstve v chudobe, skromne, ale v šťastí a porozumení. Ich pohodu naruša jedine nenávisť Evinej bývalej svokry, ktorá jej nevie odpustiť, že sa znovu vydala. Je presvedčená, že jej syn nezomrel, veď jeho mŕtvola sa nenašla. Bača Mišo sa vracia domov s chýrom, že svätajurské panstvo kúpil akýsi „Amerikán“. Po príchode nového pána v ňom Eva spozná svojho prvého manžela, o ktorom si myslela, že je mŕtvy. Ondrej sa nasťahuje do kaštiel'a a celý majetok dá prepísať na Evino meno. Zoberie si k sebe aj matku, dáva pohostiť celé služobníctvo. Zavolá si starého baču a spolu spomínajú. Ondrej mu rozpráva, ako mu v Amerike chýbal domov. Dá si zavolať Miša, a aby sa ho zbavil, navrhne mu, že mu zaplatí cestu do Ameriky, vybaví slušnú prácu a pridá päťnásťtisíc dolárov. On súhlasí, ale iba ak pôjde s Evou. Ondrej rieši situáciu kruto – vyháňa ho z panstva a zbavuje miesta baču. Zdesená Eva sa za ním vyberie do kláštora a prosí ho o zmilovanie. Vyhráža sa jej, že jej zoberie syna. Žiada ju, aby sa k nemu vrátila. Eva sa mu snaží vysvetliť, že nemôže opustiť Miša, ktorý ju zachránil pred biedou a je dobrým otcom obidvom deťom. Ondrej porozpráva Eve, že pri výbuchu v bani stratil pamäť. Nemal pri sebe žiadne doklady, iba svoje našetrené peniaze. Pamäť sa mu vrátila až po rokoch, pri železničnom nešťastí. Prvou loďou sa vybral domov. Chcel Evu prekvapiť a zastavil sa na pozemkovom úrade, aby jej za našetrené peniaze kúpil aspoň kúsok role. Na úrade sa dozvedel, že za také peniaze môže

kúpiť celé panstvo, ktoré je práve na predaj. Tak sa stal majiteľom kaštieľa a celého panstva i so služobníctvom. Eva je zmätená a nešťastná, nevie, čo má robiť. Majetok a bohatstvo nechce. Miša však zožiera žiarlivosť, a keď ho Eva prosí, aby spoločne odišli do Ameriky, vyhlási, že on sa už rozhodol a odíde, zoberie aj syna Miška a ona nech si zostane na svojom panstve. Eva zúfa. Vtom prichádza Ondrej a oznamuje jej, že syn Ondřík je u neho a nemieni jej ho už vrátiť. Medzi chlapmi sa strhne bitka. Eva spácha samovraždu – prebodne sa nožom a jej posledné slová sú: „Teraz ma už obidvaja máte“.

JÚLIUS BARČ-IVAN

- Mimoriadny ohlas vzbudila komédia **Mastný hrnec** – zakladá sa na zámene osôb a na omyle. Autor zobrazil pomery v prvých rokoch klérofašistickej Slovenskej republiky.
- **Matka** – dráma s tragickým zakončením. Rozpráva príbeh o matke a jej dvoch synoch, ktorí sa nenávidia. Matka napokon obetuje vlastný život, aby zabránila bratovražde. Badať **silný vplyv expresionizmu**:
 1. Konanie postáv je vybičované, ako keby v každej scéne išlo o život.
 2. Veľmi často sa naskladá otázka života a smrti.
 3. Postava zažíva hrôzu.
 4. Dej ovplyvňujú nadprirodzené zásahy.
 5. Text je zrušený, fragmentárny, má veľa naukončených viet v texte, tri body, zvolania, otázky...
- Dráma má klasické členenie: **expozícia, kolízia, kríza, peripetia, katastrofa**.
- Forma: reč postáv zapadá do chudobného ľudového prostredia. Z najpríznačnejších prostriedkov je to predovšetkým onkanie, napr. Len vtedy som vedel, čo chcu, keď im preklal srdce.

Dej sa odohráva v chudobnej baníckej chalupe. Hlavná hrdina, Anna Pavlíčka, je vdova. Má zvláštnu schopnosť, ktorá ju naplňuje strachom – dokáže predvídať budúcnosť. Má dvoch synov – Jana a Paľa. Jano pracuje v bani a Paľo je už štvrtý rok v Amerike. Nikdy sa nemali radi, Jano sa správal k bratovi nepriateľsky, žiarlil na neho, zdalo sa mu, že matka má rada len Paľa. Matka viedla Paľa od malička k tomu, aby bratovi radšej ustúpil. Preto po otcovej smrti súhlasí aj s tým, že Jano zostane doma a on odíde do Ameriky.

Matka má zasa vidinu – vidí Paľa, ako sa chudobný a biedny vracia z Ameriky domov a prináša bratovi do daru nôž. Keď porozpráva Janovi svoju vidinu, ten ju nazlostene žiada, aby o tom radšej nikomu nehovorila, lebo už i tak sa mu smejú, že má bláznivú matku. Po jeho odchode sa matka od susedky dozvie, že Jano dvorí Katke, dievčaťu, s ktorým chodil Paľo pred tým, než odišiel do Ameriky. Matkina vidina sa splní. S hrôzou sleduje, ako Paľo vybaľuje darčeky – jej doniesol modlitebnú knižku a bratovi nôž. Matke sa pred očami mihne znovu vidina, ktorá jej napovedala, že dôjde k tragédii. Vytrhne Paľovi nôž z ruky a ukryje ho. Smutne mu hovorí, že sa nemal vracieť domov. Prejde takmer rok, vzťah medzi bratmi je stále horší. Jano sa vyhráža bratovi, že ho zabije. Teraz naňho žiarli už aj kvôli Katke, cíti, že ona má ešte stále rada Paľa. V ďalšom videní sa matke zjaví obraz, v ktorom vidí, ako sa Jano s nožom v ruke vrhá na Paľa a zabíja ho. Aby predišla tragédii tvári sa pred Janom, že sa hnevá na Paľa a vyháňa ho z domu. Práve vtedy prichádza Katka, ktorá sa rozišla s Janom a navrhuje Paľovi, aby sa presťahoval k nim. Paľo odchádza s bolesťou v srdci. Jano sa chystá na zábavu, je nepriateľský k matke, ktorá mu vyčíta jeho správanie a zlú povahu. Jano nájde nôž a vezme ho so sebou. Paľo s Katkou prichádzajú navštíviť matku. Paľo už pochopil, že matka ho vyhnala z domu iba preto, aby mu zachránila život. Prišli, aby oznámili, že sa budú brat a že po svadbe odídu niekde do sveta, kde ich Jano nenájde. Matka im hovorí, že nemusia odísť, lebo ona už našla iný spôsob riešenia. Pošle Katku domov pod zámienkou, že sa chce ešte porozprávať so synom. Naschvál zdržuje Paľa, vie, že Jano príde domov, keď sa dozvie, že Paľo je u nich. A Jano skutočne prichádza, je plný hnevu a trpkosti. Vytiahne nôž a chce sa vrhnúť na Paľa. Presne tento obraz videla matka vo vidine. Zhasne lampu, skočí pred Paľa a Jano sa nechtiac stane vrahom svojej matky.